

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 6)

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/375)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.11/101-1479/2659

18.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 18.6.1999 tarihinde kararlaştırılan "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekeşi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Anayasanın Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşunu düzenleyen 143 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, bu mahkemelerin yapısal oluşumu yeniden düzenlendiğinden, bu değişikliğe koşut olarak 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununda gerekli değişiklikleri yapmak üzere bu tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Madde ile 2845 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası hükmü değiştirilmek suretiyle, mahkemenin yapısal oluşumu yeniden düzenlendiği cihetle, buna koşut olarak fıkraya metninden "Millî Savunma Bakanlığının görüşü alınarak" ibaresi çıkarılmakta ve Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde görev alacak Cumhuriyet savcılarının sayısının belirlenmesi yetkisi Adalet Bakanlığında alınarak Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna verilmektedir.

Madde 2. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumunun yeniden düzenlenmesine koşut olarak, 2845 sayılı Kanunun 5 inci maddesi değiştirilmektedir.

Madde 3. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumundaki değişikliğe koşut olarak, 2845 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Madde 4. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumu yeniden düzenlendiğinden, bu değişikliğe koşut olarak madde ile, 2845 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, hukukî veya fiilî nedenlerle görevi başında bulunmayan asıl üyenin yerine yedek üyenin mahkeme kuruluna katılacağı öngörülmektedir.

Madde 5. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumu yeniden düzenlendiğinden, bu doğrultuda 2845 sayılı Kanunun 34 üncü maddesi değiştirilmektedir.

Madde 6. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumu yeniden düzenlenerek, mahkeme bünyesinde yer alan yedek üye sayısı ikiden birine indirildiğinden, bu değişikliğe koşut olarak 2845 sayılı Kanunun, 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "iki" ibaresi "bir"; 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yedek üyelerinin" ibaresi, "yedek üyenin" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 7. — Anayasanın 143 üncü maddesinde yapılan değişikliğe ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumunun yeniden düzenlenmesine koşut olarak, 2845 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrası ve 38 inci maddesi ile 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun ek 7 ve ek 8 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

Geçici Madde 1. — Yapılan değişiklikle, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumu yeniden düzenlendiğinden, bu mahkemelerdeki görevi sona eren askerî hâkim ve Cumhuriyet savcılarının atamaları yapılmaya kadar Millî Savunma Bakanı tarafından askerî mahkemelerde veya yargı ile ilgili idarî görevlerde geçici yetki verilebileceği madde ile öngörülmekte olup, bu kişilere geçici yetki verilirken rütbe ve kıdemlerinin dikkate alınacağı da açıkça vurgulanmaktadır.

Geçici Madde 2. — Madde ile, Devlet Güvenlik Mahkemelerindeki askerî hâkim ve Cumhuriyet savcılarından boşalan yerlere bu kanunun yayımı tarihinden itibaren onbeş gün içinde çerçeve 2 nci maddeyle değiştirilen 2845 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde öngörülen nitelikleri taşıyanlar arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılacağı, bu atamalar yapılmaya kadar 2845 sayılı Kanunun 7 ve 8 inci maddelerine göre işlem yapılacağı öngörülmektedir.

Geçici Madde 3. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısal oluşumu yeniden düzenlendiğinden, bu değişikliğe ilişkin Kanunun yayımından önce görülmekte olan davalara kalınan yerden devam edileceği hususunda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek için bu hüküm getirilmiştir. Şüphesiz, mahkeme kurulunda değişiklik olduğunda geçen oturumlara ait tutanakların değişen hâkim tarafından okunmasına dair 2845 sayılı Kanunun 25 inci madde hükmü burada da uygulanacaktır.

Madde 8. — Yürürlük maddesidir.

Madde 9. — Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 11375
Karar No. : 2

21.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Askeri Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk ile Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarımın çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrasının sonunda bulunda "saptanır" kelimesi "belirlenir" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarımın 7 nci maddesinin başında yer alan 2845 sayılı Kanunun tarih ve adı Tasarımın çerçeve 1 inci maddesinde zikredildiği için kanun tekniğine uygun olarak metinden çıkarılmıştır.

Tasarımın diğer maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Anayasanın Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşunu düzenleyen 143 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak bu mahkemelerin yapısal oluşumunu yeniden düzenleyen Tasarımın, biran önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İcrtüzüğün 52 nci maddesi gereğince, Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine oybirliği ile karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Emin Karaa</i>	<i>Turhan Tayan</i>	<i>Mehmet Nacar</i>
Kütahya	Bursa	Kilis
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mustafa İlmen</i>	<i>Dengir Mir Mehmet Fırat</i>	<i>Ali Arabacı</i>
Edirne	Adıyaman	Bursa
Üye	Üye	
<i>Yasin Hatiboğlu</i>	<i>Beyhan Aslan</i>	<i>Mehmet Sadri Yıldırım</i>
Çorum	Denizli	Eskişehir
(Muhalefet şerhimi var.)		
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Aydınlı</i>	<i>Edip Özbaş</i>	<i>Sevgi Esen</i>
İstanbul	Kahramanmaraş	Kayseri
Üye	Üye	
<i>Cemal Özbilen</i>	<i>İsmail Çevik</i>	<i>Yekta Açıkgöz</i>
Kırklareli	Nevşehir	Samsun
	Üye	
	<i>Kamer Genç</i>	
	Tunceli	

MUHALEFET ŞERHİ

Adalet Komisyonu Başkanlığına

21.6.1999 günü müzakere edilen 18.6.1999 - 1/375 sayılı olup, "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Askeri Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı"nın değiştirilmesine dair, özellikle 312 ve benzeri maddelerin "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin", görev alanı dışına çıkarılmasıyla ilgili önerginin okunmasına rağmen işleme konulmaması usullere ve "Anayasaya uyum" ilkesine aykırıdır; bu sebeple muhalefet şerhimi arzetmekteyim.

Saygılarımla.

Yasin Hatiboğlu
Çorum

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN
DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİNİN KURULUŞ VE YARGILAMA
USULLERİ HAKKINDA KANUN İLE ASKERİ HÂKİMLER KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1. — 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde Cumhuriyet savcılarının sayısı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca saptanır.”

MADDE 2. — 2845 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5. — Devlet Güvenlik Mahkemesinin başkanı, iki asıl ve bir yedek üyesi ile Cumhuriyet başsavcısı, birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; Cumhuriyet savcıları ise, diğer Cumhuriyet savcıları arasından atanırlar.”

MADDE 3. — 2845 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 6. — Devlet Güvenlik Mahkemesinin başkanı, asıl ve yedek üyeleri ile Cumhuriyet başsavcısı ve Cumhuriyet savcıları, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca dört yıl için atanırlar; süresi bitenler yeniden atanabilirler.

Yeni atananlar göreve başlayınca kadar süresi dolanların görevleri devam eder. Görevlerde boşalma olması halinde yukarıdaki hükümler gereğince onbeş gün içinde yeni atamalar yapılır.

Devlet Güvenlik Mahkemesi başkanı, asıl ve yedek üyeleri ile Cumhuriyet başsavcısı ve Cumhuriyet savcıları, dört yıldan önce başka bir yere veya göreve atanamazlar. Ancak, meşru mazeretleri durumunda muvafaklatları alınarak veya haklarında yapılacak soruşturma sonunda görev yeri veya görevlerinin değiştirilmesine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilebilir.”

MADDE 4. — 2845 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hukukî veya fiilî sebeplerle görevi başında bulunmayan asıl üyenin yerine yedek üye mahkeme kuruluna katılır.”

MADDE 5. — 2845 sayılı Kanunun 34 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 34. — Devlet Güvenlik Mahkemelerinde göreve atanan hâkim, Cumhuriyet başsavcısı ve Cumhuriyet savcılarıyla diğer personelin, özlük işlerinde, denetimlerinde, haklarında disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesinde, şahsî ve görevle ilgili suçlarının soruşturma ve kovuşturulmasında bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere, kendi mesleklerine ait kanunların ilgili hükümleri uygulanır.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinde devamlı veya geçici olarak görevlendirilenlerin, bu görevlerde geçirecekleri süreler esas mesleklerinde geçmiş sayılır.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinde görevli hâkim, Cumhuriyet başsavcısı ve savcıları adli aravermeden faydalanamazlar. İşlerin elverdiği oranda kendilerine yıllık izinleri verilir.”

MADDE 6. — 2845 sayılı Kanunun, 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “iki” ibaresi “bir”; 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedek üyelerinin” ibaresi “yedek üyenin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7. — 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrası ve 38 inci maddesi ile

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİNİN KURULUŞ VE YARGILAMA
USULLERİ HAKKINDA KANUN İLE ASKERİ HÂKİMLER KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1. — 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde Cumhuriyet savcılarının sayısız Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.”

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — 2845 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrası ve 38 inci maddesi ile 26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askeri Hâkimler Kanununun ek 7 ve ek 8 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(Hükümetin Teklif Ettığı Metin)

26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun ek 7 ve ek 8 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yayımı tarihinde Devlet Güvenlik Mahkemelerinde görev yapan askerî hâkim ve Cumhuriyet savcılarının görevleri sona erer; bunlara atamaları yapılmaya kadar Millî Savunma Bakanı tarafından askerî mahkemelerde veya yargı ile ilgili idarî görevlerde rütbe ve kıdemlerine uygun olarak geçici yetki verilebilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Devlet Güvenlik Mahkemesinde görev yapan askerî hâkim ve Cumhuriyet savcılarında boşalan yerlere, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren onbeş gün içinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır.

Bu atamalar yapılmaya kadar 2845 sayılı Kanunun 7 ve 8 inci madde hükümlerine göre işlem yapılır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu Kanunun yayımı tarihinden önce Devlet Güvenlik Mahkemelerinde görülmekte olan davalara kaldığı yerden devam olunur.

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>Bülent Ecevit</i>	
Başbakan	
Dev. Bakanı ve Başb. Yard.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
<i>D. Bahçeli</i>	<i>H. H. Özkan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Keçeciler</i>	<i>H. Uluğbay</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. T. Toskay</i>	<i>Y. Yalova</i>
Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı
<i>F. Ünlü</i>	<i>S. Somuncuoğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>R. K. Yücelen</i>	<i>M. Yılmaz</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i>	<i>E. S. Gaydalı</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı V.
<i>H. Gemici</i>	<i>S. Somuncuoğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. A. İrtemçelik</i>	<i>F. Ünlü</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>Prof. Dr. A. Çay</i>	<i>Prof. Dr. H. S. Türk</i>
Millî Savunma Bakanı V.	İçişleri Bakanı
<i>R. Mirzaoğlu</i>	<i>S. Tantan</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>H. H. Özkan</i>	<i>S. Oral</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bakanı
<i>M. Bostancıoğlu</i>	<i>K. Aydın</i>
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>Doç. Dr. O. Durmuş</i>	<i>Prof. Dr. E. Öksüz</i>
Tarım ve Köyşleri Bakanı	Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı
<i>Prof. Dr. H. Y. Gökaltp</i>	<i>Y. Okuyan</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
<i>A. K. Tanrıkulu</i>	<i>M. C. Ersümer</i>
Kültür Bakanı	Turizm Bakanı
<i>M. İ. Talay</i>	<i>E. Muncu</i>
Orman Bakanı	Çevre Bakanı V.
<i>Prof. Dr. N. Çağan</i>	<i>N. Çağan</i>

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1. - Tasarının Geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. - Tasarının Geçici 2 nei maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. - Tasarının Geçici 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. - Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. - Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

